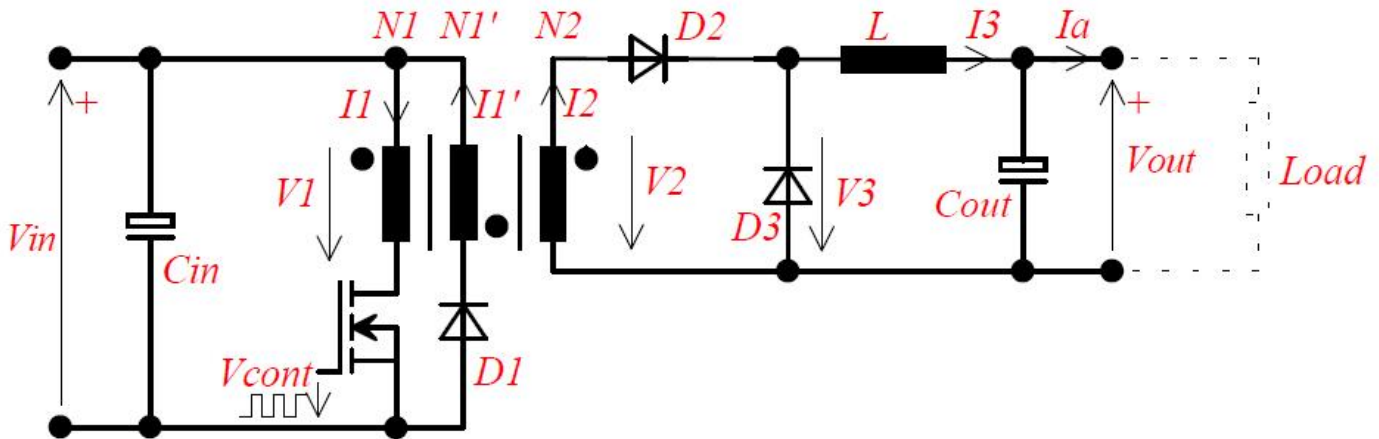

Forward Converter (propustný měnič)

1. Propustný měnič s jedním tranzistorem

Propustný měnič s jedním tranzistorem patří do rodiny primárních spínaných měničů, protože je mezi vstupem a výstupem galvanicky oddělený. Je vhodný pro výstupní výkony do 1kW. Propustný měnič s jedním tranzistorem se také nazývá propustný měnič s jedním koncem (*single ended forward converter*).

Obr.1: Propustný měnič s jedním tranzistorem

Propustný měnič přenáší energii během doby, kdy je tranzistor sepnut (T_{on}). Během této doby je napětí V_1 rovno vstupnímu napětí. Vinutí N_2 má stejný směr jako N_1 . Když je tranzistor sepnut, napětí V_2 na svorkách vinutí N_2 je dáno vztahem:

$$V_2 = V_{in} \frac{N_2}{N_1}$$

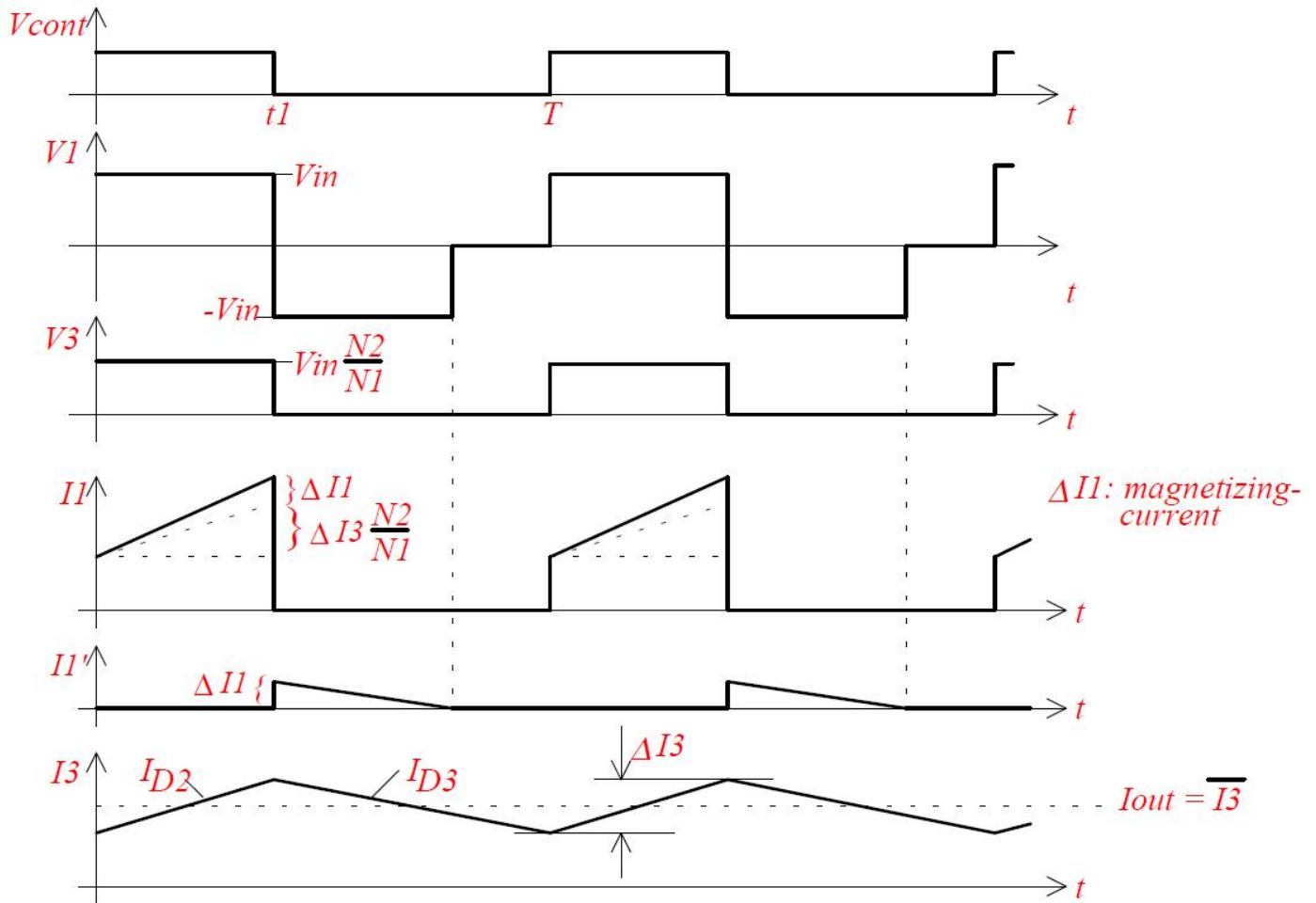
Napětí V_2 tlačí skrze diodu D_2 a tlumivku L proud I_3 , který nabíjí výstupní kondenzátor C_{out} .

Během doby T_{off} (tranzistor rozepnut) jsou vinutí N_1 a N_2 bez proudu. Induktor L protlačuje svůj proud skrze diodu D_3 . Hodnota napětí V_3 je rovna nule (úbytek napětí na diodě v propustném směru zanedbáváme).

Během doby T_{off} magnetický tok transformátoru musí klesnout k nule. Jádru je demagnetizováno pomocí vinutí N_1' přes diodu D_1 do zdroje V_{in} . N_1' má stejný počet závitů jako N_1 , takže demagnetizace potřebuje stejný čas jako magnetizace po dobu T_{on} . Z tohoto důvodu musí být doba T_{off} minimálně stejně dlouhá jako T_{on} . Proto propustný měnič s jedním tranzistorem má maximální střídu $t_1/T = 0,5$.

Během doby T_{off} je napětí ve vinutí N_1' rovno vstupnímu napětí V_{in} . Toto napětí bude transformováno zpět do primárního vinutí N_1 a pro V_1 platí $V_1 = -V_{in}$. Díky tomu stoupne napětí drain-source tranzistoru na hodnotu $V_{DS} \geq 2V_{in}$, když je tranzistor vypínán.

Na rozdíl od transformátoru blokujícího měniče má propustný měnič „normální“ transformátor. Jeho úkolem není ukládat energii, ale přenášet ji. Z tohoto důvodu jádro nemá žádnou vzduchovou mezeru.

Obr. 2: Napětí a proudy v propustném měniči s jedním tranzistorem

- Průrazné napětí tranzistoru musí být $V_{DS} \geq 2V_{in}$.
- Vinutí $N1$ a $N1'$ musí mít těsnou vazbu. Avšak tlumicí člen (snubber) je nutný stejně jako u blokujícího měniče.
- Na rozdíl od blokujícího měniče, propustný měnič může mít pouze jedno regulované výstupní napětí.
- Maximální střída je $t_1/T = 0,5$.

1.1. Návrh propustného měniče s jedním tranzistorem:

Výstupní napětí V_{out} je rovno střední hodnotě $V3$. Maximální střída je 0,5. To vede k rovnici (viz také „Snižující měnič“):

$$V_{out} = V_{in} \cdot \frac{N_2}{N_1} \cdot \frac{t_1}{T}$$

Odtud pro poměr závitů vyplývá:

$$\frac{N_2}{N_1} = 2 \cdot \frac{V_{out}}{V_{in}} \quad \text{and} \quad N_1 = N'_1$$

Postup při výpočtu transformátoru bude uveden v článku „Induktory a vysokofrekvenční transformátory“.

Pro výpočet indukčnosti L se hodí metoda použitá pro snižující měnič. Nejdříve musí být zvoleno zvlnění proudu I_3 . Velikost zvlnění 20% výstupního proudu je běžně přijatelná:

$$\Delta I_3 \approx 0,2 \cdot I_{out}$$

Jestliže předpokládáme střihu 0,5, dojdeme ke vztahu:

$$L = \frac{V_{out} \cdot T/2}{\Delta I_3}$$

Hodnota výstupního kondenzátoru C_{out} závisí na přijatelném zvlnění výstupního napětí. Toto zvlnění je hlavně určeno impedancí Z_{max} výstupního kondenzátoru C_{out} :

$$\Delta V_{out} \approx \Delta I_L \cdot Z_{max}$$

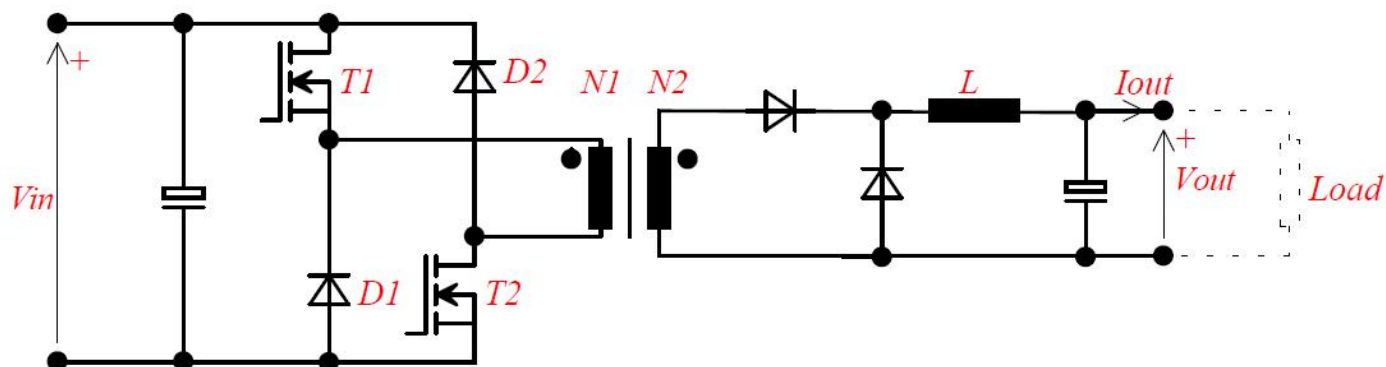
Hodnotu Z_{max} zjistíme z datasheetu kondenzátoru.

Hodnota vstupního kondenzátoru C_{in} pro síťové napětí 230V/50Hz by měla být:

$$C_{in} \approx 1 \frac{\mu\text{F}}{\text{W}} \cdot P_{in}$$

2. Propustný měnič se dvěma tranzistory

Propustný měnič se dvěma tranzistory je jinou variantou propustného měniče s jedním tranzistorem.

Obr. 3: Propustný měnič se dvěma tranzistory

Tranzistory $T1$ a $T2$ spínají současně. Během doby T_{on} (tranzistory sepnuty) se napětí na primárním vinutí rovná vstupnímu napětí V_{in} . Během doby T_{off} (tranzistory rozepnuty) se transformátor demagnetizuje přes diody $D1$ a $D2$ do zdroje vstupního napětí V_{in} . V porovnání se zapojením s jedním tranzistorem má tento měnič výhodu, že tranzistory musí blokovat jen vstupní napětí a demagnetizační vinutí NI' není potřeba. Kromě toho, vazba mezi vinutími transformátoru není kritická. Tyto výhody činí tento typ měniče vhodným pro významně vyšší výkony v porovnání s měničem s jedním tranzistorem.

Výpočet tohoto měniče je obdobný jako u varianty propustného měniče s jedním tranzistorem.

- U propustného měniče se dvěma tranzistory je vyžadováno průrazné napětí tranzistorů pouze $V_{DS} = V_{in}$.
- Propustný měnič se dvěma tranzistory může být použit pro výkony do několika kW. Je to jednoduchý měnič, který není kritický, pokud jde o fyzickou konstrukci a jeho elektrický provoz.

Zdroj: <http://schmidt-walter.eit.h-da.de/>

Překlad: Ladislav Kopecký